

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА ВСС	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 14014	13-05-23

О Т Г О В О Р И

От Александър Любенов Александров – заместник председател на Пазарджишкия окръжен съд и кандидат за заемане на длъжността председател на Пазарджишкия окръжен съд на въпросите, зададени от директора на „Български институт за правни инициативи“ на основание чл. 50, ал. 1 от Наредбата за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт

Въпрос 1

Какво е вашето мнение за промените в Конституцията на Република България, отнасящи се до съдебната власт, обнародвани в ДВ бр. 106 от 22.12.2023г.?

Отговор: Промените в основния закон на Република България е политическо решение.

Същественото за българските магистрати е как това решение ще бъде уредено в крайна сметка в законодателството и какъв би бил ефектът от приложението му.

Въпрос 2

В преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на НРБ (ДВ, бр. 106 от 2023 г.) е посочено, че „§23.(1) Изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет се избират в срок от три /месеца след влизане в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 129 - чл. 1306.“ По какъв начин трябва да се проведе този избор, според Вас, за да се избегне усещането за манипулации на вота?

Отговор: За да се сведе до минимум възможността за манипулации, а оттам и да се избегне усещането за манипулации на вота, гласуването е целесъобразно да се извърши с хартиени бюлетини в изборни секции, организирани във всеки окръжен съд за съответния съдебен район. Това е крачка назад спрямо възможностите, които ни предоставят съвременните технологии. Така няма да е комфортно за нас, съдиите. Има разлика между това да гласуваш чрез мобилния си телефон и това в почивен ден да се наложи да отидеш до сградата на съдебната палата. Но, от една страна, това минимално неудобство във всички случаи е оправдано предвид важността на избора. От друга – съдът като идея не е устроен и не функционира за удобство на съдиите, а в името на законността, справедливостта и хората. Затова и усещането за законност не бива да се накърнява при избора на Висшия съдебен съвет.

Въпрос 3

На 11.10,2022 г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общностния съд с по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?

Отговор: Принципно смятам, че правораздаването е консервативна дейност, в която не следва да се правят резки и драстични промени. Създаването за кратко време на модели за такива промени крие голям риск от разстройването на една система, която работи, независимо от несъвършенствата си. Усещането за несигурност и несправедливост, натрупано през последните десетилетия далеч не е функция само на работата на правосъдната система.

Тази тема е изключително съществена и обемна, но това е фона на който възникват и се развиват идеите за промени в съдебната власт.

Конкретно по въпроса за цитираните четири модела, считам че решително преобладава мнението, че правораздаването не загуби от това, че никой от тях не беше приет.

Колкото до концепцията за общностния съд, същата според мен е неприложима като сериозна и реална алтернатива на преформатиране на съдебната карта. Поне така е зададен въпросът. Този модел се прилага при свършено различни условия, буквално при друга култура, различни социални условия, криминоганна обстановка, наказателна политика. Но признавам, че съм любопитен лично да се запозная, на място, с българския опит в тази насока.

Освен казаното, което ме кара да съм скептичен, стои и въпросът дали изобщо преформатирането на съдебната карта е решение на проблемите на съдебната власт. Далеч от моите представи е да търсим подобряване на достъпа до правосъдие чрез закриване на съдилища. Електронното правосъдие, което е съвременен подход и в който определено е бъдещето, все още при нашите условия далеч не е достъпно за болшинството граждани на страната.

Въпрос 4

Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати.

Отговор: Натовареността е динамичен показател. Същата в значителна степен зависи от друг, не по-малко динамичен такъв – щатната численост и заетостта на щата. Тук веднага следват конкурсите и възможностите за попълване на щата и ограничаване на командироването на съдии. Липсата на устойчивост на щатната заетост не дава възможност да се прогнозира натовареността, а оттам и да се прецени дали само броят работещи съдии е фактор или има и други.

Обобщено – цитираната динамика е реално препятствие пред възможността за ефективно постигане на равномерност на натоварването на отделните органи на съдебната власт. Постигането на относителна стабилност в попълването на щатовете би била крачка в правилната посока.

Считам, че по-широкото използване на съдебните помощници е реална възможност за намаляване на натовареността на съдиите.

Друг, вече законодателен подход, свързан с натовареността е една трезва преценка на наличието на още резерви за облекчаване, чрез намаляване броя на делата, разглеждани по общия ред /граждански и наказателни/.

Тук медиацията безспорно е изключително удачно решение.

В наказателното правораздаване би могло да се помисли чрез разширяване приложното поле на производствата по част пета на НПК – бързо производство, незабавно производство, съкратено съдебно следствие, освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, решаване на делото със споразумение.

Въпрос 5

Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вешето мнение по въпроса смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

Отговор: Да, намирам, че съществуващата разлика във възнагражденията е прекомерна. Вярно е и че този въпрос стои на обсъждане от дълго време, като са предлагани няколко варианти за решаването му. Считам, че възможен начин за преодоляване на съществуващата разлика между възнагражденията на съдиите от различните инстанции би могла да бъде преодоляна, като се възприеме за определящи критерии – продължителността на стажа и придобития ранг. Също така считам, че законова уредба в този смисъл е необходима доколкото ще въведе яснота и сигурност.

Въпрос 6

Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Отговор: Вече трета година продължава работата с Единната информационна система на съдилищата /ЕИСС/ в Пазарджишкия окръжен съд. Без да е съвършена, системата работи достатъчно добре, за да покрива нуждите на съда. Безспорно удобство е възможността за достъп на съдиите до делата, свързани с разглежданите от тях производства. Улеснение е и възможността да се извършва проверка в съответните районни съдилища от Пазарджишкия съдебен окръг дистанционно, ползвайки възможностите на ЕИСС.

Безпроблемна е интеграцията на ЕИСС и внедрения публичен регистър на отводите (ЕПРО), Единен регистър на съдебните заседатели (ЕРСЗ), единната информационна система на Прокуратурата на Република България (ЕИСПП), както и с другите публични електронни услуги. С информационната система за производство по несъстоятелност (ИСПН) се констатираха няколко проблема с комуникационните канали, за които е сигнализирано в „тикетната“ система към ЕИСС.

При нас системата на моменти показва несъвършенство по отношение осигуряването на относителна равномерност на натоварването на отделните съдии по брой дела.

Въпрос 7

От 01.07.2024 г. се очаква да влязат в сила промените в Закона за медиацията и в ГПК, с които се въвежда задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове дела. В края на миналата година ВСС прие и релевантните подзаконовни нормативни актове. Какво е мнението Ви за задължителното препращане към медиация по висящи съдебни дела?

Отговор: Въвеждането на медиацията, както задължителна, така и с възможност по преценка на съдията да се препраща към провеждането на такава, е възможност, която води до три напълно достатъчни положителни последици. На първо място доброволно разрешаване на спор между страните в процеса. На второ място възможността за намаляване натовареността на съдиите. Трето – спестяване на разходи, както от ресурса на бюджета на съдебната власт, така и за страните.

Вярно е, че като при всяко ново начало съпротивата е налице, но считам, че целените ефекти са достатъчно значими, за да се продължи започнатото.

Убеден съм, че в крайна сметка медиацията ще намери своето заслужено място в процеса на правораздаване. Задължителността ѝ по определени дела ще катализира този процес.

Въпрос 8

През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от седем години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате?

Отговор: Визираните промени оценявам като положителни предвид начина им на приложение в нашия съд. Общото събрание се свиква винаги при нужда от обсъждане на въпроси в кръга на неговата компетентност. Свиква се и в други случаи, когато е необходимо вземането на единодушно решение по спорни въпроси, свързани с организацията на работата на съдиите от окръжния съд и съдебния район. При това в Пазарджишкия окръжен съд никога не се е стигало до хипотезата на свикване на Общото събрание по инициатива на една трета от съдиите. Това е така, защото председателят на съда е включвал в дневния ред на Общото събрание всички въпроси, поставени дори от един колега.

Въпрос 9

Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. До какво смятате, че ще доведе разделянето на двата отделни етични кодекса?

Отговор: Във всички случаи изискванията към морала на магистратите трябва да бъдат високи. В този смисъл очакванията на обществото са обясними и ние сме длъжни да отговаряме на тях ежедневно.

Разделянето на етичните кодекси е пряка последица и следва от създаването на Висш съдебен и Висш прокурорски съвети. Намирам, че няма разумно основание да се очаква, от това да произтекат някакви промени в стандартите на дължимото етично поведение на съдиите и прокурорите, нито в приложението на конкретните етични правила.

Въпрос 13

На стр. 3 от концепцията ви посочвате, че в обществото съществува недоверие към съда и допълвате: „Причините за това са повече от една, но за мен централно място заемат тези, които произхождат от нас, от съдебната система, защото тук имаме възможността до променим ситуацията към по-добро“. Бихте ли казали конкретно какви са тези причини и как биха могли да бъдат преодоленени?

Отговор: Причините за недоверие, произхождащи от съдебната система, са всички по-големи или по-малки поводи за критични отразявания, разпространени в публичното пространство. Такива могат да бъдат конкретни случаи на недобра организация на предоставяните на гражданите услуги, конкретни съдебни актове, сигнали за порочни практики, за корупция, за

недопустимо влияние върху съда или нерегламентирани контакти с бизнеса или политически лица, съмнения за опорочени конкурси и т.н. Тоест касае се за всяка форма на уронване престижа на съдебната власт.

В такива ситуации медиите са наш съюзник. Осветляването на проблемни зони дава повод да се извърши проверка и да се вземат мерки за отстраняване на причините за такива явления. В този смисъл е цитираната част от концепцията.

Въпрос 14

На стр. 30 от концепцията ви, също както и колегата Ви Комсалов, сте констатирал, че в РС Панагюрище съществува проблем с разглеждането на делата. Бихте ли обяснили по-подробно в какво се състои той и как бихте процедирали, ако бъдете избран за административен ръководител?

Отговор: Проблемът в Панагюрския районен съд се състои в забавено първоначално и неритмично последващо насрочване на част от всички видове дела, както и в значителното просрочване при изготвянето на актовете по същество по значителен брой граждански и административно наказателни дела, както и мотивите по значителен брой присъди по наказателни дела от общ характер. Така се стига и до една значителна висиящност на делата.

Щатната численост на съда е от трима съдии. Щатът е попълнен, тоест няма незаети щатни бройки за съдии.

При трима ефективно работещи съдии в този съд не би трябвало да има никакви проблеми за насрочване и разглеждане на делото в инструктивните или в близки до тях, разумни срокове.

Причините за това състояние на правораздавателната дейност в Панагюрския районен съд, разбира се, са обективни и субективни.

Към обективните спадат натовареността на съда, която обаче не е съществено по-висока от тази на останалите районни съдилища в окръга, както и второто по ред продължително отсъствие по майчинство на една от съдиите.

Причини от субективен характер – недостатъчно ефективната организация на работата на двама от съдиите в съда, negliжирането на моменти на задълженията на председателя по организацията работата на съда – липса на контрол за своевременното насрочване на делата, както и неоправданите забавяне на насрочване на дела и изготвяне на съдебни актове и мотиви към тях лично от председателя на съда. Не се иска от председателя своевременно командироване на съдии от други съдилища при наличието на значителен брой граждански дела, които не могат да бъдат насрочени в графика на съдиите от РС Панагюрище.

Субективна причина, лишила ръководството на Пазарджишкия окръжен съд от възможността да идентифицира проблема своевременно и да набележи

мерки за неговото решаване, беше и некоректното отразяване на статистическите данни за просрочените съдебни актове.

Мерки за преодоляване на създадената ситуация вече са предприети. Командирован е в РС Панагюрище съдия от Пазарджишкия районен съд за срок от три месеца. По разпореждане на председателя на Пазарджишкия окръжен съд е изготвен план за справяне със ситуацията, като се дължи ежеседмичен отчет на извършеното.

Какво бих направил, ако ми бъде възложена отговорността за организацията на съдебната дейност в Пазарджишкия съдебен окръг? На първо място – категорична и пълна подкрепа на колегите от Панагюрския районен съд. При необходимост коригиране на сроковете или мерките по споменатия план. Периодичен контрол – поне веднъж месечно. В случай, че няма реални и осезаеми резултати по субективни причини в един примерен срок от шест месеца, реализиране на дисциплинарна отговорност, което в никакъв случай не е цел, нито решение.

Въпрос 15.

На стр. 26 от протокола на ОС на ОС-Пазарджик споделяте, че през 2013 г, са ви потърсили „хора, изпратени от ВСС, през човек, да се кандидатирам за председател“. Бихте ли споделили повече обстоятелства и конкретика около този случай? Как оценявате подобна практика?

Отговор: Намирам за лишено от смисъл и категорично не желая да обсъждам несъстоял се преди повече от десет години разговор, който съм отказал да проведе с хора, които не познавам и до момента.

Лично за мен начинът да се изправя пред предизвикателството и отговорността да бъда кандидат за председател на окръжен съд, може да е само един, този по който го правя сега - мотивиран и подкрепен от колегите, с които съм работил през всички тези години. Правя го в период от живота си, когато се чувствам лично и професионално подготвен за това. Предприех тази крачка с ясното съзнание за голямата отговорност и изискванията на тази длъжност, след като имам десетгодишен опит, като председател на най-големия районен съд в този съдебен окръг, десет години опита на заместник – председател на Окръжния съд в същия съдебен окръг и общо тридесетгодишен опит на съдия в Пазарджик.

Накратко това са отговорите, които, въпреки постъпването им в последния момент преди изслушването, се считам длъжен да дам на Вашите въпроси.

С пожелание за успехи, ползотворност и удовлетвореност от дейността в областта на правото, както и с благодарност за предоставената ми възможност

13.05.2024г.

.....

/ Александър Александров/